

stat niciodată un om cinstit, pentru că nu s-a întâlnit niciodată cu sinceritatea, cu naivitatea, cu pasiunea altruistă. George Costantin e ca un bloc de granit care se fisurează treptat și se năruie cuprins de disperarea nepuținței. Apariția lui înghețată de la început, în ponsita redacție muribundă, se schimbă într-o dezordonată agitație. Glasul lui stăpînit, de om deprins să dea porunci, se schimbă în urlete de fiară încolțită. E o realizare remarcabilă a interpretului, alături de cea a lui Marin Moraru și de cea a lui Ștefan Iordache. Acesta din urmă îl portretizează pe Borcea, făcînd din directorul foii obscure un ins secătuit, istovit de nereușite, pîndit de faliment, în căutarea unei bombe publicitare care să-l salveze de la pieire și să-i redea prosperitatea, gata de orice compromis, în stare de orice șantaj, slugarnic, fățarnic și rău.

Nu cred că s-a reușit prea mult, distribuind-o pe Melania Cîrje în Magda Minu. Această față are în interpretarea actriței mai mult fanatism decît pasiune pentru eroul ei. Insuficient îndrumată, ea nu-și definește sentimentele față de Andronic și preia iniția-

tiva nu din intuiție feminină, nu din elan sentimental, ci, pareă, dintr-un fel de dibăcie vecină cu escrocheria celorlalți. Păcat că Magda Minu nu și-a găsit în Melania Cîrje o interpretă pe măsura acestui personaj dinamic și dinamizator și, mai cu seamă, pe măsura celorlalți interpreți. În roluri mai puțin generoase, au evoluat corect — și fără vreo notă personală care să aducă strălucire — Ion Punea, Ion Siminie, Victor Ștrențgaru, Dody-Caian-Rusu.

Cred că Valeriu Moiescu a condus spectacolul, în linii generale, bine; față de marile merite care țin de limpezimea scriiturii scenice, de atenta îndrumare a interpreților, unele soluții regizorale apar însă excesive: un ministru furnizînd marelui financiar dămigene cu vin, un director de gazetă (fie el și în pragul falimentului) ronțînd covrigi uscați, un industriaș iscînd o bătaie cu papuci, descinderi polițienești devastatoare în casa lui Andronic mă se par stridente greu de asimilat în unitatea acestui spectacol.

Virgil Munteanu

PIESA ROMÂNEASCĂ ACTUALĂ

NU SÎNTEM ÎNGERI

de Paul Ioachim

Paul Ioachim n-a fost pînă acum scriitor de teatru. A fost și este un om de teatru; un — n-aș zice, vechi, ci încercat — om al scenei. *Nu sîntem îngeri*, cu care ni se recomandă ca dramaturg, aproape simultan, la Ploiești și la București (Teatrul Mic), nu este, cu toate acestea, ceea ce se numește un debut. Fiîndcă, mai cu lucrări „de sertar”, mai cu altele de răsunset discret (pe ecranele televiziunii, în programe radiofonice, pe scena din Galați), el a încercat marea cu degetul, vreme de peste zece ani, pînă să se încumete a înfrunta pieptiș largul și a lua — și pe calea scrisului — contact viu cu marele public. E semnul unei perseverențe oneste și, în orice

caz, e semnul unei conștiințe artistice pentru care nu succesele explozive (care pot fi și de artificii, și de artificios) dau măsura efectivă a valorii. E semnul conștiințozității. Subtil aliaj de cunoaștere (a meseriei), de responsabilitate și de stăruință (asupra lucrului), conștiințozitatea își pune, de altfel, pecetea — dincolo de ceea ce știm despre autor — și asupra acestei scrieri, în fond, totuși, de debut.

Nu sîntem îngeri este o lucrare nepretențioasă. Cu toate că pune sub observație o seamă de aspecte grave ale psihologiei și ale realităților etice, ale proceselor de conștiință din lumea și viața noastră. Vreau să zic că, în cercetarea, discursul și demonstrația dramatică, Paul Ioachim nu întreprinde și nici nu pretinde foraje abisale. Argumentele bunului simț, ale faptelor imediate, cotidiene, de viață, i se par destul de puternice și deloc superficiale, ca să fie și convingătoare, și emoționante. Păstrîndu-se în cotidian — în ce e răscolitor și poezie „nefăcută” în el — „cazul” unei familii pusă a-și verifica și afirma

propiile ei temelii și virtuți umane și cetățenești (și, pentru aceasta, a trece — de la tată și mamă la fiu — fiecare în parte și toți laolaltă, prin greaua încercare de a-și revizui, cîntări și depăși erorile și gesturile, adesea, ireparabile, cite căptușesc devenirea și universal lăuntric al omului) se lărgeste, vizînd pilduitoare și incitator unele aspecte ale devenirii spirituale din lumea noastră. Drama „îngerilor-care-nu sîntem“ aduce, măcar în maniera declanșării ei, cu vechea dramă-anchetă a *Inspectorului de poliție*, imaginată, pentru altă așezare și alte orizonturi sociale, de englezul Priestley. Nu vreau să spun că am avea de-a face cu o preluare, nici măcar eu o reminiscență. Dar asocierea ni se impune nu atît datorită similitudinilor structurale care înrudesec cele două lucrări, cît mai ales datorită concluziilor contrastant revelatoare la care ajung și prin care se deosebesc. În ambele, un intrus (mai mult sau mai puțin ambiguu pe planul semnificației) tulbură, într-o familie onorabilă, într-un moment de euforie, liniștea ei, și pune în cumpănă siguranța de sine a conștiințelor, împăcarea lor cu sine. În ambele, valorile morale și de caracter pe care par a se fi clădit și a se susține starea „de acum“ a respectivelor familii — cinste, și intransigență în apărarea cinstei, devotament arătat adevărului, cauzelor drepte, curate, înalte — se descoperă, dacă nu neapărat false, dubioase sau simulate, în orice caz impure, pătate de motivări, de gesturi, chiar de acte reprobabile. Atît doar că în lumea *Inspectorului de poliție*, din clipa în care cauza care a determinat drama tulburătoarelor recunoașteri se risipește ca o falsă alarmă, se domolește, în bucurie generală, și furtuna din conștiințe: a fost doar o furtună într-un pahar cu apă. Ceea ce se ascunde, putred, murdar, criminal chiar, sub stratul onorabilității, rămîne ascuns — se cuvine să rămînă ascuns — trebuie să rămînă ascuns: pentru salvarea onorabilității, a siguranței de sine. Fața socială contează; ea să nu sufere. Lumea din *Nu sîntem îngeri* e, față de lumea lui Priestley, antipodică: ea nu poate trăi o dublă existență, nu-și îngăduie să poarte două fețe — una „de ochii lumii“, alta între cei patru pereți ai casei. Ea se construiește pe sine, omenește — vinovată, adică, de multe păcate (porniri egoiste, lășități, generozități interesate, ambiții oarbe de parvenire, orgolii meschine, ezitări sau dezertări în fața dificultăților, concesiuni oportuniste), dar se construiește, tot omenește, în același timp, din gânduri și elanuri pure, dornică de puritate, conștientă de propriile ei limite și neajunsuri, luptînd cu ele, biruindu-le, depășindu-le. „Nu sîntem îngeri“ — să fim oameni: iată frumosul și gravul mesaj al piesei lui Paul Ioachim.

Am putea etala, vorbind despre această, cum arătăm, în fond, primă scriere de anvergură a lui Paul Ioachim, suficiente nemulțumiri, privind construcția ei, laturile ei expresive; așezări lungimi pe traiectorii lăturalnice

acțiunii centrale, o anume înclinare spre discursiv și facil în captarea dialogului, ecouri de schematicism și slabă rezistență la clișee, la efecte de suprafață în configurarea caracterelor, sau a unor scene. Asemenea observații, cred, însă, că autorul însuși și le-a făcut și, desigur, va ști să le evite, cu prima nouă tentativă dramaturgică. Fiindcă sînt observații de ordinul finisării și fiindcă autorul, cum bine știm, trăiește scena, lucru dovedit din plin în chiar această lucrare, a cărei însușire capitală stă, dincolo de orice observații, pe teatralitate, pe virtutea de a se lăsa cu ușurință mulată și modelată actoricește, de a se oferi, variată și în linii bine conturate tipologie, interpretărilor. De altfel, aceste constatări sînt nemijlocit legate de punerile în scenă de la Ploiești și București.

La Teatrul Municipal din Ploiești

Data premierei : 21 septembrie 1975.

Regia : LETIȚIA POPA. Scenografia : VASILE ROMAN. Ilustrația muzicală : ing. LUCIAN IONESCU.

Distribuția : EUSERIU ȘTEFANESCU (Radu Vereș); OLGA DUMITRESCU (Ana); MARIUS IONESCU (Petre); ANGHEL BRATU (Dumitru); EFTIMIE POPOVICI (Arghir); EMILIA DOBRIN (Ada); CORNEL CIUPERCESCU (Dan).

Obişnuită cu cadrele televiziunii, dar nu intimidată de adîncimea podium-ului, Letiția Popa (pe o scenografie sobră, geometrică aproape, foarte economicoasă, a lui Vasile Roman) a creat protagoniștilor largi posibilități de desfășurare. Formula regizorală a Letiției Popa nu se cuvine judecată din unghiul de vedere al teatrului de cameră. Spectacolul ei, lucrat prin eludarea încărcăturilor coloristice ale jocului actoricesc, se vrea — și cu efecte deloc minore — un spectacol-dezbatere, obsedat mai mult de ideile ce circulă în text și mai puțin de expresia lor întrupată. De aici, aparența unor prea aerate spații de mișcare, oferite actorilor. De natură, aceste spații, a lăsa gesturilor și mișcărilor o

deschidere peste cerințele cuvintului. De aici, pe de o parte, un nedorit impuls retoric, pe de alta, o dinamică a relațiilor între protagoniști, uneori nejustificat trenantă, alteori, iar nejustificat, precipitată. E împede că interpreții au întâmpinat formula Letiției Popa nesolidar, cu șanse și rezultate, așadar, inegale. Sub aceste auspicii. Eusebiu Ștefănescu a parcurs, totuși, cu bune rezultate, deși cam de factură exterioară, traiectoria, grea de sușuri, meandre și coborâri, a personajului său (Radu Vereș). Alături de el, Olga Dumitrescu a fost o soție prea în umbră și, actoricește, nesolicitată. Marius Ionescu a demonstrat, în rolul fiului, bogate resurse de prospețime și de vigoare, iar Anghel Bratu a fost, în rolul Bunicului, sfătos și a cucerit doar prin clișeul sfătoșeniei. Eftimie Popovici — umbra șantajistă a trecutului — a avut două treceri util insolite, deși în culori prea apăsate. Două apariții juvenile, dar fără rezonanță: Emilia Dobrin și Cornel Ciupercescu.

Constantin Codrescu (Radu Vereș), Maria Potra (Ana), Ion Manta (Dumitru) și Dan Condurache (Petre) în spectacolul „Nu sîntem îngeri” de Paul Ioachim la Teatrul Mic

La Teatrul Mic

Data premierei : 9 octombrie 1975.
 Regia : SORANA COROAMA. Scenografia : ADRIANA LEONESCU.
 Distribuția : CONSTANTIN CODRESCU (Radu Vereș) ; MARIA POTRA (Ana) ; DAN CONDURACHE (Petre) ; ION MANTA (Dumitru) ; DINU IANCULESCU (Arghir) ; DORA IVANCIUC (Ada) ; MIHAI DINVALE (Dan).

Sorana Coroamă (regia) și Adriana Leonescu (scenografia) au văzut, dimpotrivă, textul lui Paul Ioachim în idei psihologice și temperamental încorporate. Spectacolul lor izbește prin plasticitate, prin nuanțe, prin culoare, și dînd volum în aceeași măsură tuturor cazurilor conținute în cazul familiei Vereș. Și iată : Constantin Codrescu domină cu o mare inventivitate a firescului și gravele și acutele dramei (poate și cu exagerată agitație, făcînd prea des apel la țigară și la barul cu băuturi, și în clipe de relaxare, și în cele de încordare, și în cele de molcomă conversație). Dar domină (dincolo de toate acestea) universul de viață al scenei, îi dă relief și forță radiantă, cu o versatilă știință

a expresivității. Mereu egal cu sine, e totuși disponibil la o maximă varietate umorală și demonstrează cu o consumată artă a trăirii, nu doar un rol (un tip și un caracter), ci, îndeosebi, substanța semnificativă a rolului. A fost secundat, cu neașteptate daruri de îmbogățire, într-o partitură mult săracă, de Maria Potra; a fost femeie, nevastă, mamă, gazdă, duioasă, aspră, încrâncenată, îndurerată, și în toate ipostazele a dovedit un delicat și bine dozat rafinament artistic. Ion Manta a trecut prin scenă cu timbrul și fața lui cuminte, bine știute, lăsând, ca o pedală prelung apăsată pe glasul omeniei, o diră de adâncă semnificație. În contrast cu el, falsa bonomie, dublată de efluvii de umanitate și-reală cu care și-a cizelat Dinu Ianculescu, spiritual, fața neagră a piesei și spectacolului. În sfârșit, între prezențele periferice — dar nu lipsite de utilitate — a lui Mihai Dinvale și a Dorei Ivanciuc, tinăra speranță Dan Condurache, vrednică de notat pentru arta de a fi exploziv prin reținere interioară și comunicând cu mare efect prin maximă economie de mijloace.

Un spectacol care dă Cezarului ce-i al Cezarului — poate și ceva mai mult.

Florin Tornea

După ce, ani în șir, a reprezentat de sute de ori *Comedie cu olteni*, Teatrul Giulești s-a decis, în sfârșit, să-și înscrie în repertoriu și cealaltă piesă a lui Gheorghe Vlad, într-un fel replică la cea dintâi pomenită, *Comedia Cu oltencele nu-i de glumit*. Spun „s-a decis, în sfârșit” pentru că piesa nu e nouă, Vlad a mai scris între timp alte trei lucrări, la rîndul lor reprezentate prin alte teatre, iar această comedie cu oltencele, după ce a fost publicată de revista noastră, s-a mai jucat la Craiova, Sibiu și Constanța.

Nu cred să mă înșel dacă afirm că unele teatre au împrumutat optica unor cronicari, după care comedia țărănească, în speță, *Comedia lui Gheorghe Vlad*, e un fel de rudă săracă, acceptată la ospăț, dar mai către coada mesei: poate da o mînă de ajutor și la buctărie. Dă, firește, o seriosă mînă de ajutor, dramaturgia lui Vlad, dovada o face succesul enorm al reprezentațiilor cu piesele lui, și prejudecățile noastre se clatină dacă realizăm că numai *Comedie cu olteni* a fost reprezentată în țară de peste o mie cinci sute de ori. Această impresionantă aderență a publicului nu este întîmplătoare, ea arată că, cel puțin pe planul problematicii, dacă nu și prin procedeele artistice folosite, Gheorghe Vlad se arată vrednic de interesul nostru.

Recenta premieră a Teatrului Giulești re-duce în actualitate o chestiune des invocată de opinia teatrală, dar nu îndeajuns implinită de dramaturgie și, de asemenea, nefundată susținută de teatre; și anume, chestiunea dramaturgiei și spectacolelor inspirate de viața satului, destinate satului. Această parte importantă a realității românești de astăzi continuă să inspire strălucit pe creatorii din domeniul prozei, dar nu-și găsește reflectarea cuvenită în dramaturgie. Gheorghe Vlad rămîne un explorator solitar al acestei lumi, meritînd, fie și pentru acest singur atribut, toată atenția și prețuirea noastră.

Cu oltencele nu-i de glumit relevă un aspect ocultat, nu numai în teatru, al realității satului, și anume creșterea rolului femeii, recunoașterea acestui rol și, implicit, promovarea corespunzătoare în funcții de conducere, pe bună dreptate cuvenite. Comedia debutează cu un conflict care se rezolvă în prima sa parte. Dorința de a alege în funcția de primar o femeie întîmpină rezistență, dar această rezistență, născută și hrănită din prejudecăți, este repede înfrîntă. Poate că acest conflict ar fi fost el singurul motorul altei piese, datorată altui dramaturg. Gheorghe Vlad nu-l preia în seamă, pe autor îl interesează în mai mare măsură ce se întîmplă după ce la conducerea comunei este instalată o femeie. Și, iată, o vedem pe tînăra primărită Oara Dudău în acțiune, confruntîndu-se cu viața, cu problemele comunei (și ale propriei familii), înfruntînd prejudecăți, interese egoiste, mentalități învechite, atitudini retrograde. O vedem, după procedeele cunoscut al lui Gheorghe Vlad, într-un fel de repetiție prelungită, acționînd energic și curajos, inteligent și

Teatrul Giulești

CU OLTENCELE NU-I DE GLUMIT!

de Gh. Vlad

Data premierii: 5 octombrie 1975.

Regia: GETA VLAD. Scenografia: DIMITRIE SBIERA.

Distribuția: ANA CICLOVAN (Oara Dudău); ILEANA CODARCEA (Chiva Călin); SIMION NEGRILĂ (Gheorghe Musteța); ASTRA DAN (Maria Terencea); ION CHITOIU (Vasile Buligă); IRINA MAZANITIS (Nineta Paraschiv); GELU NIȚU (Grigore Dudău); IARODARA NIGRIM (Rada Gulă); LUCIA CRISTIAN (Floarea Pacoste); LUZA DERDERIAN (Duța); ION ANGHEL (Pantelimon Bucă); MIRCEA DUMITRU (Panait); TRAIAN DANCEANU (Ilie Beșleagă); RODICA MANDACHE (Zamfira Manciuc).